

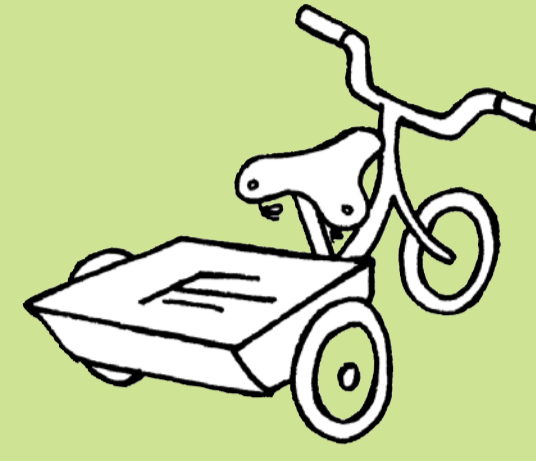
LAPSIKONVENSENSJUUNI

FN:in konvensjuuni lapsen oikeuksista, eli lapsikonvensjuuni niinku sitä kans kuttuthaan, hyväksytiin 1989. Lapsikonvensjuuni sisältää oikeuksia joita kaikila lapsila pittää olla ja se jällaa kaikile 18 vuotheen saakka jotka asuvat eli oleskelevat maassa. Lapsikonvensjuunissa niin lapsia ko nuoria kuttuthaan lapsiksi.

Ruotti häätyy tehä kaikhein par-haansa sen etheen ette se mitä lapsikonvensjuunissa oon, totheuttuu. Esimerkiksi Ruottin lait ja määräykset, net häätyvät stämmata konvensjuunin oikeuksitten kans. Ruotti häätyy pitää huolen siitä ette lapsen oikeuksia ei unohteta, mutta kunnoitethaan joka paikassa ytheiskunnassa, joka päivä. Maan hallitus häätyy kans huolehtia siitä ette niin raahvaat ko lapset saavat tietää mikkä oikeuet lapsela oon.

Oikeukset mainithaan eri kohissa joita kuttuthaan artikkeliksi. Lapsikonvensjuunissa oon 54 artikkelia ja 41 niistä käsittellee oikeuksia. Loput artikkelista koskevat sitä mitenkä maitten pittää tehä työtä lapsi-konvensjuunin kans.

Artikkelia 2, 3, 6, ja 12 kuttuthaan lapsikonvensjuunin pääprinsiipiksi. Net auttavat sinua ymmärtämähän loput artikkelista. Kaikki lapsikonvensjuunin artikkelit kuuluvat yhtheen.

Met olema kirjottanheet uuesti artikkelit ja lyhentänheet niitä vähä tässä julisteessa niin ette teksti oon helpompi ymmärtää. Met olema kans sortteeranheet artikkelit 10 aluheeseen, niin ette sie näet mitä net pääasiassa koskevat.

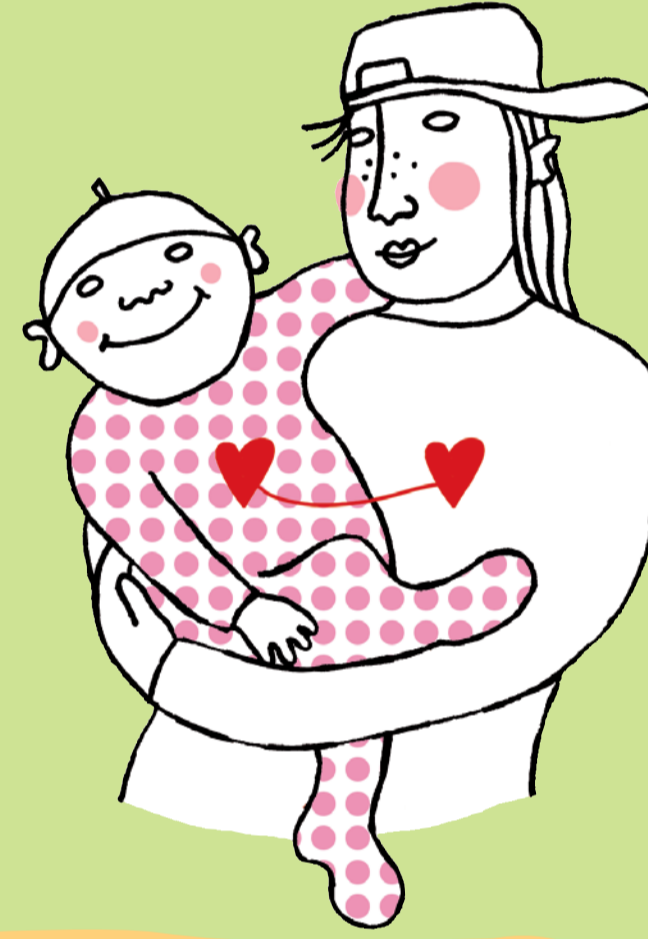

VAIKUTUSVALTA

12. Sulle on oikeus sanoa oma mielipite kaikissa asioissa jotka koskevat sinua. Raahvaitten häätyy kuunella ja ottaa huomioon sinun mielipitteet. Ko joku viranomhainen eli tuomio-istuini käsittellee ja päättää asiasta joka koskee sinua, sinun häätyy saa maholisuus päästä sanohmaan omat mielipitteet.
13. Sulle on oikeus sananvaphaut-heen. Se tarkoittaa ette sulla on oikeus hakea, ottaa vasthaan ja levittää tietoja ja ajatuksia.
14. Sulle on oikeus ajatella ja tykätä mitä sie halvaat. Sulle on oikeus seurata ommaa varmuutta ja olla siinä uskossa ko sie halvaat. Sinun vanhemat saavat ohjata sinua, mutta ei koskhaan määrätä sinun ajatuksia.
15. Sulle on oikeus olla matkassa järjestöissä ja kans jättää net. Sie saat kan osalistua kokkokuksiin jos net oon rauhanomaisia.

IDENTTITEETTI

7. Sulle on oikeus saa nimen ja oikeus olla jonku maan kansalainen. Sulle on kans oikeus, niin pitkäle ko se oon maholista, saa tietää kukka sinun vanhemat oon ja ette net pitävät sinusta hyvän huolen.
8. Sulle on oikeus omhaan identtiteettiin. Siihen kuuluu sinun kansalaisuus sinun maassa, sinun nimi ja sinun sukulaissolusuhheet. Jos sulta oon ryöstetty sinun identtiteetti, sulla on oikeus saa apua sen takasi saamisen kans.

PERE

5. Sinun vanhemilla oon vastuu sinusta. Net häätyvät antaa sulle neuoja ja ohjata sinua ko sie tehet semmosta johon lapsikonvensjuuni antaa sulle oikeuen.
9. Kukhaan ei saa erottaa sinua omista vanhemista, paitti jos se oon välttämätöntä sinun omaksi parhaaksi. Sa saattaa esimerkiksi olla välttämätöntä jos sinun vanhemat ei piä sinusta hyvää huolta. Sulle on oikeus kohata kumpaaki sinun vanhemista, jos se ei ole huonoksi sulle.
10. Jos sie ja sinun vanhemat taas halvaattaa tulla yhtheen sen jälkhiin ko oletta olheet erossa, teän häätyy saattaa hakea siihen apua, ja niin kauas ko maholista saa apua siinä maassa jossa sie asut. Jos sinun vanhemat asuvat eri maissa ja tet halvaattaa kohata, teitä häätyy auttaa se maa jossa sie asut.
18. Sinun vanhemilla oon yhtheinen vastuu sinun kasvatuksesta ja kehityksestä. Niitten pittää aatella sitä mikä sulle oon parasta. Jos sinun vanhemat tarvevat tukea, yhtheiskunta häätyy tarjota sitä, esimerkiksi huolta ja päivähoitoa.
20. Jos sie et saata jää perheeseen, sulla on oikeus saa erityistä huolta ja apua. Sulle on oikeus siihen ette sinusta huolehtithaan sillä mallin ette se oon sulle hyväksi.
21. Niillä maila, jotka hyväksyvät adopteeruksen, on velvolisuus pittää huoli siitä ette adopteeraus tehään oikein ja ette sulla, joka adopteeraathan oon hyvät olot. Maitten pittää aina lähteä sinun parhaasta.

SAMA ARVO

2. Lapsikonvensjuuni antaa sulle ja kaikile muile lapsile samat oikeuet ja saman arvon. Kukhaan ei saa diskrimineeraa sinua. Se tarkoittaa ette kukhaan ei saa kohella sinua huonomasti ko jotaki muuta. Sinua ei kans saa diskrimineeraa eli rangasta jos-taki jota sinun vanhemat oon eli oon tehneet.
23. Sulle, jolla oon fyysinen eli psyykkinen vamma, oon oikeus saa hyvän elämän. Aivan niinku kaikki muut, sie häätyy saa tuntee ylpeyttä ja itteluuttamusta. Sie häätyy pystyvä aktiivisesti osalistumhaan yhtheiskunthaan. Sulle on oikeus saa erityistä hultoa ja tukea.
30. Sulle joka kuulut minoriteetti-ryhmähän eli alkuperäkanshaan oon oikeus omhaan kieheen, siihen kulttuuriin ja kieheen jonka jaat ja jota sie harjotat muitten kans omassa ryhmässä.

HYVINVOINTI

3. Ko raahvaat tekevät päätöksiä jotka koskevat lapsia, net häätyvät tehä sen "lapsen parhaaksi". Se tarkoittaa ette raahvaitten aina häätyy aatella mikä oon hyväksi sulle ja mitenkä päätös tullee vaikuttamhaan sinhuun. Sinun pittää saa se suoja ja se huolto jota tarttet. Se oon yhtä tärkeää ette raahvaat aattelevat "lapsen parasta" ko päätös koskee monia lapsia.
6. Sulle on oikeus ellää ja kehittyä. Sinun maa pittää tehä kaikki mitä saattaa, niin ette sie pystyt tekemähän sen.
22. Sulle joka tulet pakolaisena, yksin eli jonku muun kans, oon oikeus saa suoja ja apua. Sinun pittää kans saa apua ette taas saat yhtyvä perheen kans.
24. Sulle oon oikeus olla niin friski ko maholista. Jos sie tulet siukaksi, sulla on oikeus saa siukkahoitoa ja träänausta ette tulet friskiksi. Sulle oon kans oikeus saa suoja perintheisile tavoile, joista saattaa olla sulle haittaa.
25. Jos sinut oon otettu halthuun sen takia ette suojata eli hoitaa sinua, sulla on oikeus saa hoitaminen tarkastettua niin ette kaikki sinua koskevat asiat tehään oikein.
26. Sulle oon oikeus saa sosiaalista turvaa. Jos oon tarve, yhtheiskunnan häätyy auttaa sinua saamaan asunon, ruokaa ja vaatheita.
27. Sulle oon oikeus ellää niin ette sulla oon maholisuus kehittyä fyysisesti, psyykisesti, henkisesti, moraalisesti ja sosiaalisesti. Sinun vanhemilla oon päävastuu siitä, mutta jos net tarttevat tukea, net häätyvät saa sitä.
39. Jos sie olet joutunu jonkulaisen huonon hoi"on, hyväksikäytön eli loukkauksen kohtheeksi, sulla oon oikeus saa apua niistä pääsemiseen. Se jällaa vaikka olisit joutunu kittuutukseen eli jonku muun kauhean, ei-ihmismäisen eli loukkaavan käsittelyn kohtheeksi, eli jos olet ollut soassa.

INFORMASJUUNI

17. Sulle on oikeus saa tietä mitä sinun maassa tapahtuu ja mailmassa kans, semmosella tavalla ette sie ymmärrät sen, esimerkiksi avistien ja tv:n kautta. Sen tione mitä sie saat, pittää auttaa sinua kehittymähän ja elämään terveelistä elämästä.

SUOJA

11. Sinua ei saa viä toiseen maahan ilman kummanki sinun vanheman luppa.
16. Sulle oon oikeus saa suoja pri-vaattielämän laitonta loukkausta vasthaan. Se jällaa kotona eli sielä missä sie asut eli oleskelet. Kukhaan ei esimerkiksi ilman luotta saa lukea sinun priviä eli päiväkirjoja. Tämä jällaa kans kaikissa tilantheissa ko tietoja sinusta käsitellään. Eikä kukhaan saa loukata sinun kun-niaa eli mainetta. Laki pittää vahvasti suojata sinua semmosilta loukkauksilta.
19. Sulle oon oikeus saa suoja kaikenlaista fyysistä ja psyykistä väkivaltaa vasthaan, huonoa hoitoa, pahoinpitelyä, loukkausta eli muuta hyväksikäyttöä vasthaan.
32. Sinua pittää suojata tekemästä työtä joka saattaa olla sulle haitaksi, joka estää sinua käymästä koulua eli kehittymästä muulla mallilla. Sinua ei kans saa käyttää hyväksi ekonomisesti, esimerkiksi niin ette joku muu tienaa rahhaa sinun työlä ilman ette sie itte saat maksoa.
33. Se oon maitten vastuu suojata sinua knarkista ja muista huuheista (droger). Maitten häätyy pittää huolta siitä ette sinua ei käytetä hyväksi ko valmistethaan eli myyhän huuheita.
34. Sulle oon oikeus saa suoja kai-ken laista seksuaalista hyväksikäyttöä ja seksuaalista loukkausta vasthaan. Sinua häätyy esimerkiksi suojata siitä ette sinua käytethään prosti-tuutiassa eli pornografiassa.
35. Sinua ei saa kuljettaa pois eli myy. Sinun maa häätyy pittää siitä huolen.
36. Sulle oon oikeus saa suoja kaiken laisele hyväksikäyttöle joka saattaa tehdä sulle vahinkoa.
37. Sinua ei saa kittuuttaa eli muuten käsitellä raa"asti. Eikä sulle saa tuomita kuolemantuomiota eli elinkautista linnaa. Jos sinut otethaan kiini, fangithaan eli panhaan lukuitten taka sinun tahtoa vasthaan, se häätyy olla viiminen maholinen ratkasu ja maholisiman lyhyle ajale. Sinua häätyy joka osaa jyridiikan. Sinun asia häätyy käsitellä niin kieraasti ko maholista. Kukhaan ei saa pakottaa sinua sanohmaan mitä sie tiät eli tunnustamhaan jotaki jota sie et ole tehny.
38. Jos sie olet alle 15 vuotta, sinua pittää suojata osastumisesta sot-haan. Jos olet joutunu soan jalkhoiin, sulle häätyy antaa se suoja ja hoito jota sie tarttet.
40. Jos sinua eppäihlään rikoksesta, eli jos näyethään ette olet syylinen johonki rikoksheen, sinua häätyy kohella kunnoituskela ja arvokhuela. Viranomhaiset ja laitokset, joitten kans olet yhtheessä oikeusasian käsittelyn aikana, häätyvät olla anpassattuja sulle. Sulle oon oikeus saa apua henkilöitä joka osaa jyridiikan. Sinun asia häätyy käsitellä niin kieraasti ko maholista. Kukhaan ei saa pakottaa sinua sanohmaan mitä sie tiät eli tunnustamhaan jotaki jota sie et ole tehny.

KOULUTUS

28. Sulle oon oikeus saa koulutusta. Sinun pittää saa käyvä peruskoulussa, joka häätyy olla ilmainen.
29. Koulussa sinun häätyy saa kehit-tyä kaikila laila ja sinua häätyy valmistella vastuuliseen elämähän vaphaassa yhtheiskunnassa. Sie häätyy kans oppia kunnoittamhaan ihmisen vaphauksia ja oikeuksia, sinun vanhempia, sinun ommaa ja muitten kulttuuria ja luontoa.

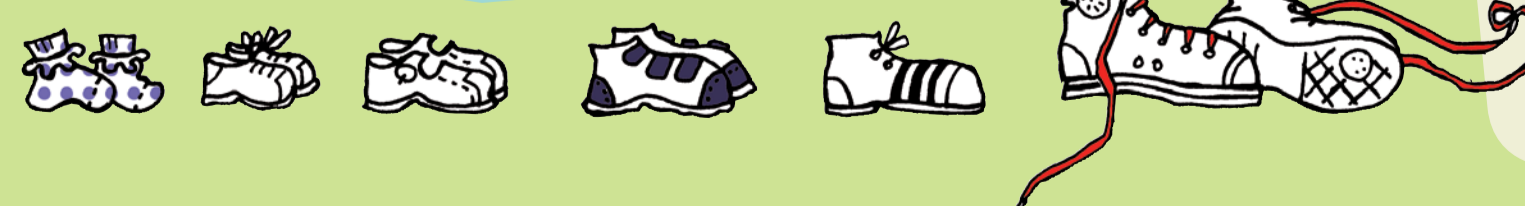

LEIKKI, VAPAA-AIKA, KULTTUURI JA LEPO

31. Sulle oon oikeus saa vapaa-aikaa, leikkiä ja levätä. Sulle oon oikeus osalistua kulttuurisiin ja taiteellisiin aktiviteettiin.

LAPSIKONVENSENSJUUNISTA

1. Lapsikonvensjuuni jällaa sulle joka olet alle 18 vuotta. Lapsikonvensjuunissa niin lapsia ko nuoria kuttuthaan "lapseksi".
4. Kaikitten maitten pittää tehä kaikki mitä saattavat sen etheen ette lapsikonvensjuunin oikeuet totheutethaan. Se tarkoittaa ette niitten aina häätyy freistata seurata sitä mitä lapsikonvensjuunissa oon.
41. Jos sinun oman maat lait ja määräykset ko ennesthään antavat sulle enämpi eli parempia oikeuksia ko lapsikonvensjuuni, net lait ja määräykset jällaaavat.
42. Sinun maala oon vastuu siitä ette niin lapset ja nuoret ko raahvaat oon tietosia siitä mitä lapsikonvensjuunissa sanothaan.

Lapsi-ombudsmannista

Ruottissa kaikila lapsila ja nuorila alle 18 vuotta oon ombudsmanni. Henkilön lapsiombudsmanni valitsee hallitus ja hään johtaa valtion viranomhaista jonka nimi oon Lapsi-ombudsmanni. Lapsiombudsmannilla nulin zo työntekijää tekkee työtä lapsitten ja nuoritten oikeuksitten parissa. Met tarkastamma mitenkä lapsikonvensjuuni toimii yhtheis-kunnassa, annama tietoa siitä ja tehemä ehdotuksia mitenkä Ruottin lakia ja määräyksiä pitäs muuttaa niin ette net stammaavat lapsikonvensjuunin kans. Lapsi-ombudsmannilla oon yhtheyskä lapsitten ja nuoritten kans ja ottaa selvile mitä mieltä net oon eri kysymyksissä. Se tietoa mitä met

saama siitä mitenkä lapset ja nuoret kokevat oman arjen, annethaan sitte niile jotka määräävät kunnissa, maakäräjillä ja viranomhaissa, mutta kans maan hallituksele ja valtiopäivile. Lapsiombudsmanni pittää:

- Eustaa lapsitten ja nuoritten oikeuksia.
- antaa vauhtia lapsikon-vensjuunin totheuttamiselle.
- Valvoa ette lapsikon-juunia nouatethaan.
- informeeraa ja saa aikaan debattia.
- koota yhtheen tietoa lapsitten ja nuoritten elämän ehoista.
- vaihetta tietoja lapsikonvensjuunista kansanvälisesti.

Barnombudsmannen
Postiosote: Box 22106, 104 22 Stockholm
Käyntiosote: Norr Mälärstrand 6
Telefooni: 08-692 29 50
Faksi: 08-654 62 77
E-posti: info@barnombudsmannen.se
Webbpaikka: www.barnombudsmannen.se

